

Rapport

MULIGHETSSTUDIE NTNU ÅLESUND

UTFORMING TORG VED NYTT KNUTEPUNKT

April 2024

LINK Arkitektur

Innholdsfortegnelse

Innledning	4
Registreringer og analyser	7
Referanser og materialitet	12
Alternative hovedgrep	16
Drøfting og valg av grep	18
Landskapsplan	20
Beskrivelse av løsningsforslag	22
Oppsummering	24
Vedlegg	25

Revisjon	Dato	Utarbeidet	Kontrollert	Godkjent
00	19.04.2024	AKA	SP	IFN

Innledning

Bakgrunn for mulighetsstudien

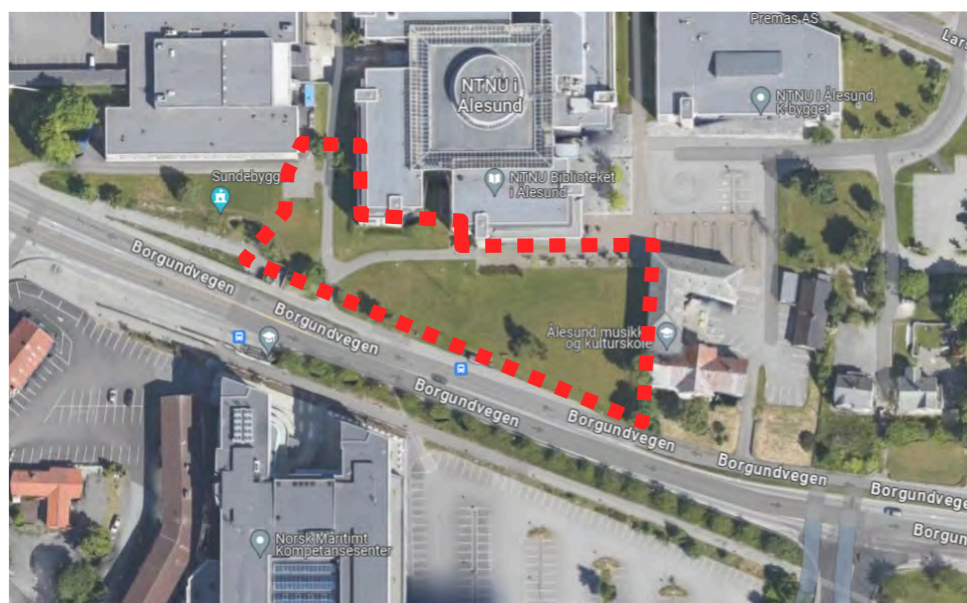
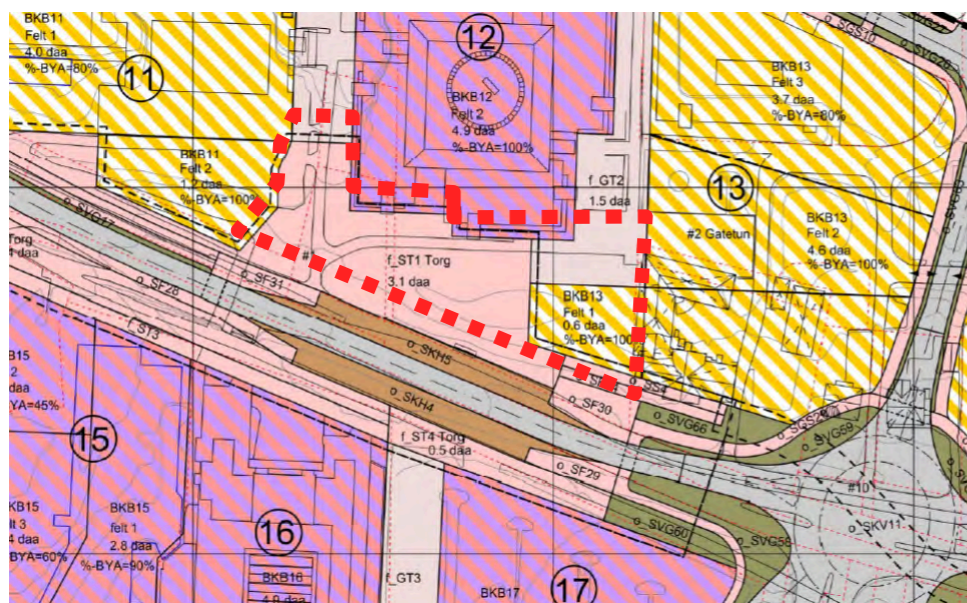
Denne mulighetsstudien er utarbeidet av LINK Arkitektur på vegne av Statsbygg og NTNU, med bakgrunn i at Statens Vegvesen skal oppgradere Borgundvegen til miljøgate, med bedre tilrettelegging for fotgjengere og syklister, som del av en større bypakke. Tilgrensende prosjektets avgrensning skal det opparbeides et kollektivknutepunkt i form av holdeplass for buss. Studien skal legge til rette for gode kommunikasjonslinjer fra kollektivknutepunktet opp til ny inngang for NTNU, samt vise en torgmessig opparbeidelse av arealene opp mot campus.

Førende grunnlagsdokumenter

Områdereguleringsplan

Mulighetsstudiet forholder seg til gjeldende myndighetskrav og foreliggende regulering med tilhørende planbeskrivelse og bestemmelser (Rodeo Arkitekter 2019). Mulighetsstudiets forslag til tiltak holder seg innenfor formålgrensninger knyttet til Torgfunksjon, f_ST1 Torg, gatetun, f_GT1 og f_GT2, kombinert bebyggelse og anleggsformål, BKB 13, felt 1, med viktig tilgrensning til BKB 11, felt 2 og til Kontor/ tjenesteyting, BKB12 felt 2 og sist, men ikke minst, tilgrensning i sør mot formål knyttet til offentlige veiarealer, gang- og sykkelvei og holdeplass for kollektivtransport.

Når veien bygges, påvirker det adkomstforholdene til NTNU. Utforming av torgfunksjon og adkomst til NTNU bør følge ferdigstillelsen av veitbygging til Statens vegvesen. Det er i forbindelse med områdereguleringsplanen for området utført en mulighetsstudie av Rodeo arkitekter og ÅF Consult (2017).

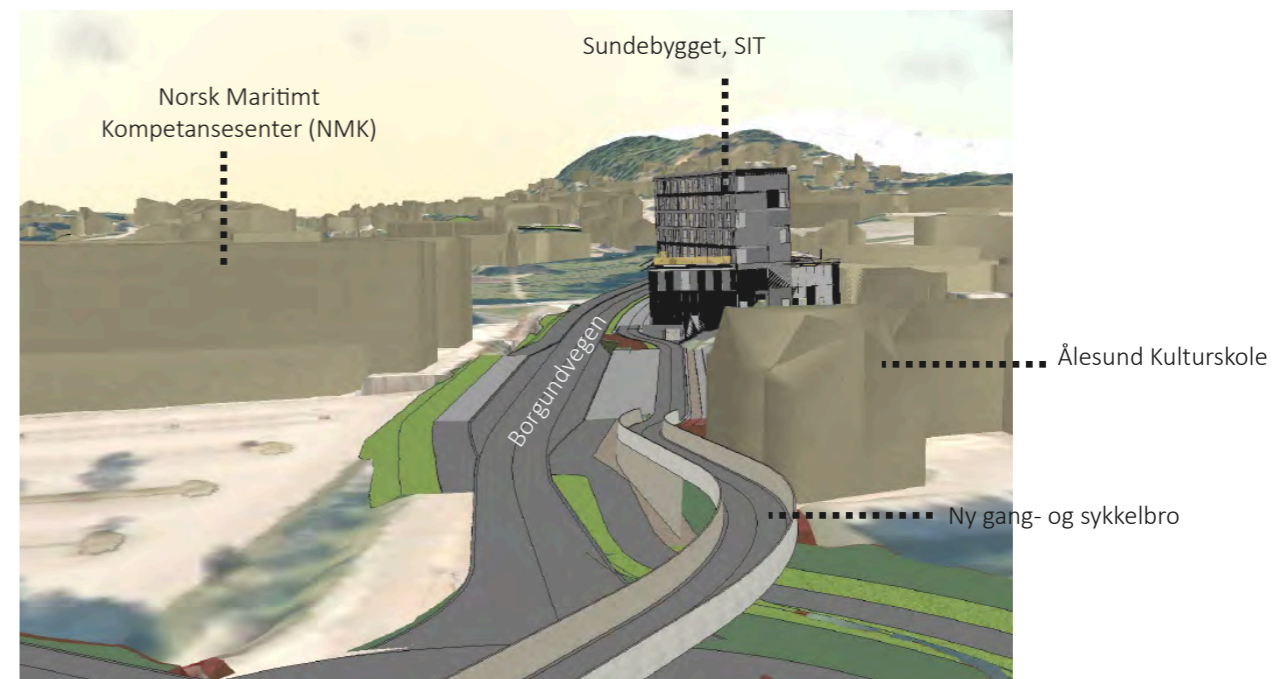
Øverst: Utsnitt av plankartet med formål som legger føringer for arealbruk.

Nederst: Flyfoto fra Google maps. Merk: Flyfoto er ikke oppdatert etter oppføring av Sundebygget med tilhørende uteanlegg.

Mulighetsstudiets prosjektområde ligger innenfor tykk rød-stiplet linje.

Grunnlag fra Statens Vegvesen

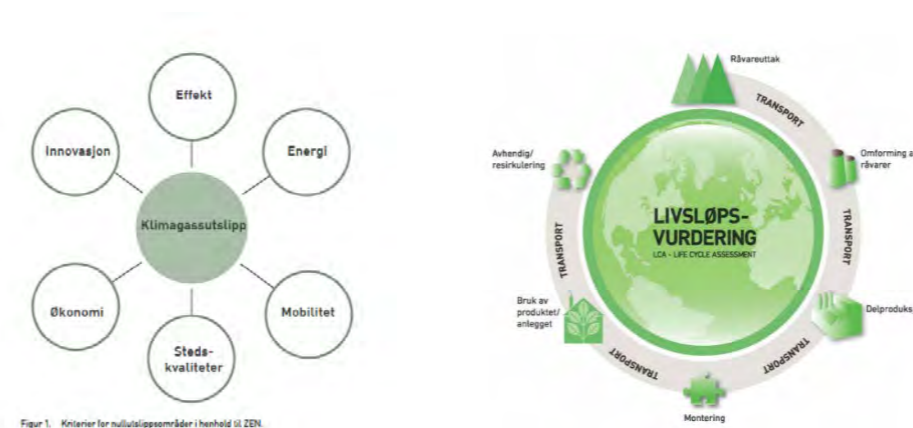
Statens vegvesen prosjekterer ny infrastruktur på E136 fra Brevika til Campus, inkludert prioriterte sykkeltraseer. Sørøst for Campus Ålesund planlegges en gang- og sykkelbro over en større rundkjøring. Broen lander på terrenget i Borgundvegen rett sør for campus, og sykkeltraseen fortsetter videre vestover mot sentrum. Vegvesenet har også utarbeidet et forslag til utforming av sørvestre del av campusområdet, og hvordan Borgundvegen kan koble seg til området.

Bilde fra modell viser hvordan ny gang- og sykkelbro lander ved planlagt kollektivknutepunkt foran Campus. Kilde: Statens Vegvesen

Campusutviklingsplan NTNU

Kvalitetsprogrammet for campusutvikling NTNU er førende for all campusutvikling. Programmet inneholder 6 kvalitetsprinsipper med 18 tilhørende suksesskriterier som beskriver egenskaper og kvaliteter som NTNU må ha for å kunne oppfylle NTNUs visjon for campusutvikling. Blant annet beskriver *Kvalitetsmål del 1* visjon for lavt klimafotavtrykk og biologisk mangfold: «NTNU Campus har som formål å ha et lavt klimafotavtrykk, utvikles som et nullutslippscampus (ZEN) og legge til rette for utslippsfri transport. Campus skal bidra til å øke det biologiske mangfoldet og gi attraktive utearealer for nærmiljøet.»

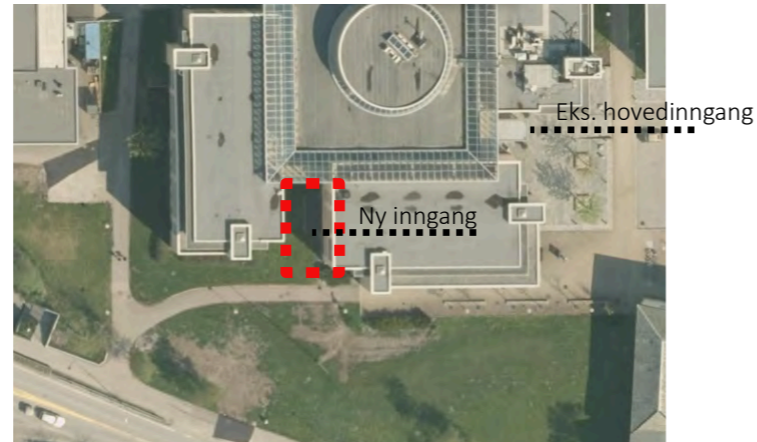
Figur 1. Kriterier for nullutslippscampus i henhold til ZEN.

Diagrammer hentet fra NTNU campusutvikling, kvalitetsmål Bygg og utomhus - del 1.

Nytt inngangsparti NTNU

Det skal bygges et nytt inngangsparti ved *Ankeret* (hovedbygg NTNU). Inngangspartiet er prosjektert som et tilbygg i glass som kommer ut mot sør, se figur til høyre for lokalisering. Arbeidene er planlagt utført sommeren 2024.

Det foreligger en situasjonsplan for uteområdene tilknyttet ny inngang. Per tid er det ikke avsatt midler til å gjennomføre denne opparbeidelsen. I mulighetsstudien er elementene fra situasjonsplanen innlemmet i planforslaget.

Rødstiplet linje viser plassering av ny inngang ved *Ankeret*

Illustrasjon av nytt inngangsparti med tilhørende prosjekterte uteområder ved *Ankeret* (NTNU). Illustrasjon av Norconsult.

Prosess

I tillegg til de nevnte grunnlagsdokumentene er mulighetsstudien basert på arbeidsmøter mellom NTNU, Statsbygg og LINK Arkitektur, samt dialog med Statens Vegvesen. Den 20. mars 2024 ble det utført en befaring på stedet sammen med representanter fra NTNU og Statens Vegvesen, og samme dag ble det avholdt et informasjonsmøte for naboer og representanter fra Ålesund kommune. Innspill fra dette møtet, refleksjoner etter befaring og egne analyser legger i sum basis for et forslag til løsning av både torgfunksjoner og tilkoblinger til omkringliggende infrastruktur og grøntstruktur.

Utsikt og romforløp

Ved befaring på stedet utført den 20.mars 2024 ble det gjort mange nyttige registreringer som ga grunnlag for diskusjon av hvilke kvaliteter det er viktig å videreføre, og hvilke forhold som kan forbedres. Bildet over viser prosjektområdet sett fra plassen foran eksisterende hovedinngang med ankomst fra Larsgårdsvegen. Eksisterende tuftepark forutsettes at flyttes til et bedre egnet sted, da den er lite brukt her den står i dag. Terrengform utenfor kantine fungerer som en effektiv skjerm mot trafikkstøy fra Borgundvegen.

Utsikt og romforløp

Over: Utsikt fra kantine mot plenarealer i sør. Borgundvegen ligger nedenfor plenen og er ikke synlig. Terrengformen fungerer slik at Sunnmørsalpene forsterkes i bakgrunnen som landskapsmotiv. Utsikten er viktig å ivareta, men kan forsterkes med trær som sidemotiv. En utvidelse av kantine utenfor vegglivet, med møblering og vegetasjon, vil gjøre det mer attraktivt for folk å trekke ut når været tillater det. Under tv: En forholdsvis romslig langstrakt sone under tak utenfor kantine kan med fordel nedskaleres og aktiviseres med møblering til en oppholdssone.

Under: Arealet langs kantine er langt og korridorpreget, som også understøttes av langsgående plantefelt med trekke. Lengdeformatet kan nedskaleres med oppholdssoner på tvers inn i gressarealet.

Vegetasjon, grønn campus og velkomstlogo

Store eksisterende trær er viktige å ivareta. De binder støv fra veitrafikken, skjærer for vind og bidrar inn i viktige kretsløp i naturen.

Flere nye trær på prosjektområdet vil i tillegg bidra til å nedskalere og skape lokale rom for opphold på campus. Trær kan også brukes til å forsterke siktlinjer og forbindelser, og dermed lesbarheten.

Bildet til venstre viser store og monotone plenarealer. Her ligger potensiale til å oppfylle NTNUs mål om å bidra til å øke det biologiske mangfoldet og gi attraktive utearealer for nærmiljøet: Arealene har mulighet for flersjiktet vegetasjon og trær i utvalgte soner. Å etablere engarealer gir artsmangfold og beriker opplevelsen på utearealene.

Logo for NTNU er en viktig markør for campus og bør plasseres i grønne omgivelser og i nær relasjon til nytt inngangsparti.

Hovedadkomst, torg, kunst og materialitet

1

2

3

4

5

6

7

8

Over: **1.** Eksisterende tuftepark som kan flyttes. **2.** Glassfasade der ny inngang skal etableres. **3.** Glassgang mellom byggene *Kompasset* og *Ankeret* (NTNU). **4.** Område utenfor kantine. I bakgrunnen ses større sykkelparkering som er lite brukt i dag. **5.** Dagens gangveisystem snirkler seg i terrengspranget ned til undergang under Borgundvegen. Arealet skal fylles opp og et torg etableres i nivå med veien. **6.** Eksisterende kunst plassert utenfor kantine. **7.** Materialer som er benyttet på dekke er veksling mellom plasstøpt betong, belegningsstein og naturstein/skifer som kan videreføres i utarbeidelse av nytt torg. **8.** Møblering fra *Vestre* på liten møteplass utenfor Sundebygget.

Illustrasjonen er en visuell huskeliste over hva som bidrar til å skape et godt og helsefremmede uteoppholdsrom. Kilde: Hanne Gjermstad, LINK Arkitektur.

Betraktninger gjort ved befaring på stedet er satt sammen i diagrammet under. Det kom bl.a. fram at støyen fra Borgundveien er nokså framtreddende der terrenget ikke skjermer for denne. Sol- og vindforhold er også viktige faktorer som påvirker plassering av oppholdssoner.

For å skape gode oppholdssoner, såkalte «herlighetssoner» i tilknytning til kantinen, er det flere virkemidler fra huskelisten til høyre som er aktuelle å bruke:

Mangfoldig vegetasjon og naturlige lyder: Vegetasjon i flere sjikt som gir skjerming, årstidsvariasjon, samt rasling og summing fra insekter og fugler.

Fleksibel møblering: Møblering for å samles eller sitte alene i forskjellige settinger gjennom dagen.

Forhold ute-inne: Her er det allerede en gylden, ubrukt mulighet til å trekke kantinen ut på fine dager, også under tak.

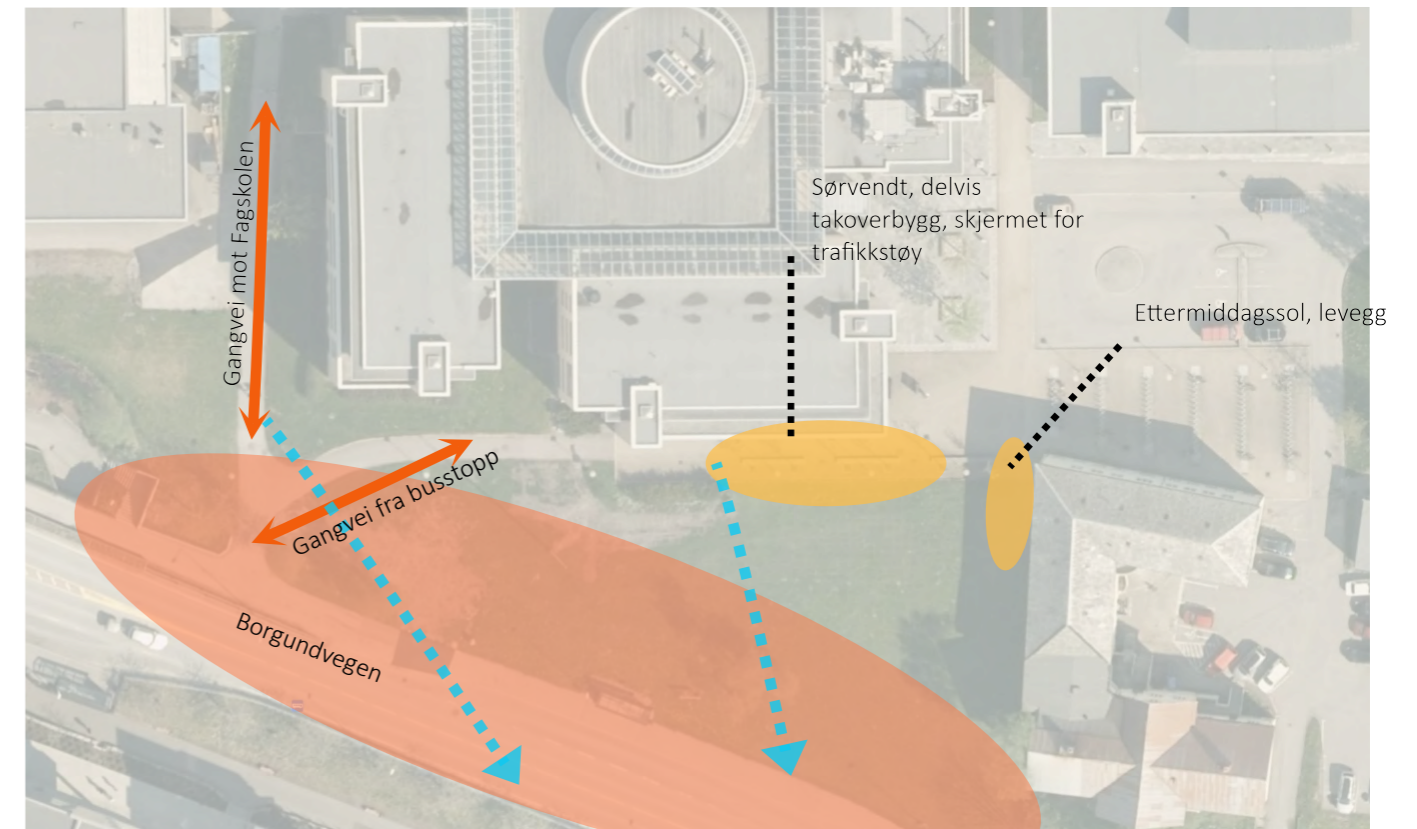

Diagram viser enkel analyse av viktige kommunikasjonslinjer, siktakser, støy og klimatiske forhold.

Tegnforklaring

- Viktige gangforbindelser
- Sikt mot Sunnmørsalpene
- Herlighetssoner
- Trafikkstøy

Referanser og materialitet

Torg i hellende terreng

Området for mulighetsstudien er regulert til arealformål torg. I reguleringsbestemmelsene er campustorget beskrevet som et eget bestemmelsesområde, hvor det beskrives hvordan torget skal opparbeides med sammenhengende gatedekke, vegetasjon og møblering som skal «gjenspeile torgets betydning som sentralt uterom».

Da terrenget heller 2-3 m fra Borgundvegen til platået ved Sundebygget og NTNU, er det nærliggende å se på noen referanser av urbane rom som også tar opp i seg en høydeforskjell, uten å gå på akkord med høy kvalitet og gode kommunikasjonslinjer. Terrassering i kombinasjon med rause, universelle gangtraseer er eksempler på gode virkemidler for utforming av et slikt byrom, her illustrert med eksempler fra Odinstorg i Reykjavik og Schandorffs plass i Oslo.

Odinstorg, Reykjavik - Basalt architects. Foto hentet fra Basalt.is

Schandorffs plass, Oslo - Østengen og Bergo. Foto hentet fra Landezine.com

Campusområder og grønne kvaliteter

Det har i arbeidsgruppen (NTNU, Statsbygg, LINK) vært enighet om at det er viktig å vektlegge utforming som styrker campusfølelsen ved oppgradering av uteområdene mot Borgundvegen. Bærende prinsipper i campusutvikling er fokus på grønne områder, gode og fleksible samlings- og oppholdssoner og gode, lesbare kommunikasjonslinjer. Referansebilder hentet fra utvidelse av campus ved NMBU på Ås (LINK Arkitektur Landskap).

Engarealer i kombinasjon med kortklipt plen gir visuell variasjon i tekstur, årstidsvariasjon og blomstring som også styrker artsmangfoldet og økologien. Foto: LINK Arkitektur Landskap v/Adrian Lombardo

Rikelig med attraktive plasser for sykkelparkering plassert nær inngang til Veterinærhøgskolen. Foto: Hundven-Clements Photography

Forplass til Veterinærhøgskolen med plassbygd sittebenk mot frodig vegetasjon. Foto: Hundven-Clements Photography

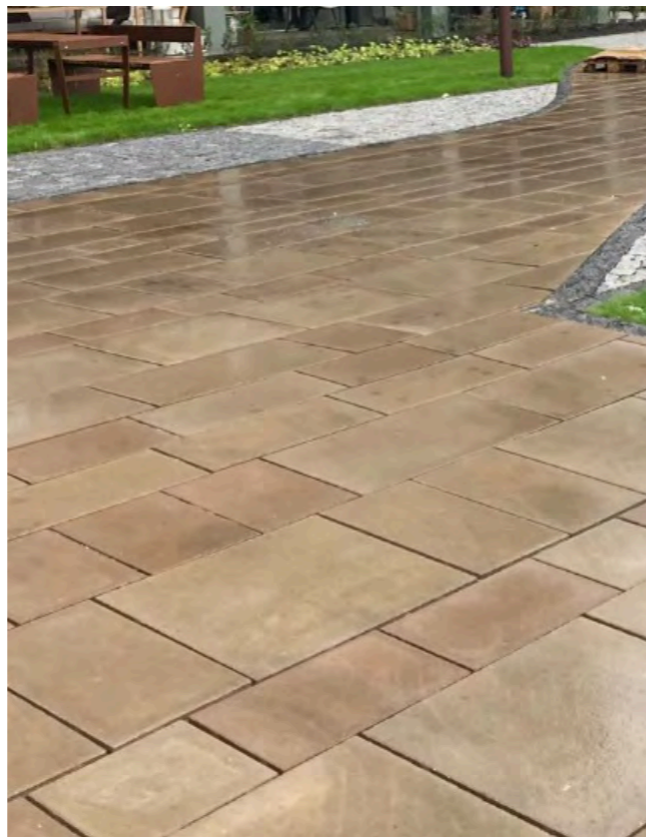
Referanser og materialitet

Belegg

Det er ønskelig å spille på den materialpaletten som er på campus i dag, med betongkonstruksjoner, skiferdekker og betongstein. For hoveddekket til torgarealene foreslås større formater av betongstein, som kan legges forbandt med ulike bredder, som vist i eksempelet fra Farverikvarteret på Gjøvik.

Skiferdekke i Bergen sentrum.
Foto hentet fra Boasson.no

Farverikvarteret - Gjøvik
Foto hentet fra Asak.no

Bilder fra Vannkunsten i Oslo viser hvordan ulike dimensjoner og overflater i et dekke kan kombineres for å gi vakre overganger og økt opplevelsesverdi. Foto hentet fra Grindaker.no

Møblering

Hvordan en møblingsone oppleves avhenger av plassering, solforhold, nærhet til vegetasjon og levende materiale, utsiktsforhold, lydforhold, nærhet mm. «Herlighetssonene» på campus er der forholdene ligger til rette for slike viktige soner, og der de kan utvikles slik at sonene faktisk blir attraktive for så mange som mulig.

Sittetrinn med treavdekning ned fra kantineplass ved TF-bygget ved NMBU på Ås. Foto: LINK Arkitektur

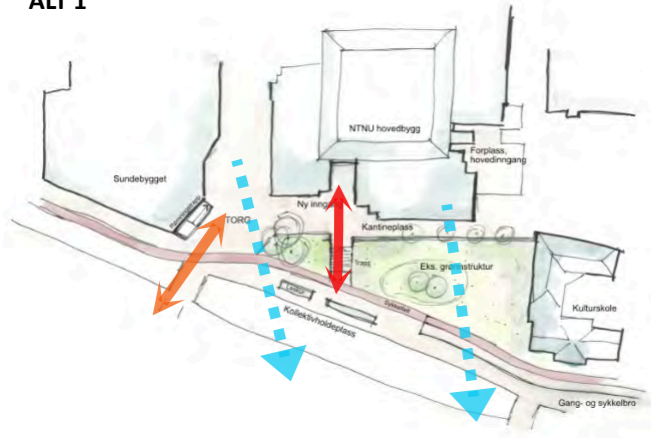
Bildene over og til høyre viser ulike møblering relevant for kantineplassen. Foto hentet fra Vestre.com

Alternative hovedgrep

Basert på grunnlagsmateriale og tidlige arbeidsmøter ble det utarbeidet 4 alternativer til hovedgrep for utvikling av torget. Under følger en redegjørelse for, og en evaluering av de ulike alternativene opp mot hverandre, sett i lys av betraktninger etter befarng på stedet.

ALT 1

Minimumsløsning:

Terrengoppfylling ved eksisterende undergang/gangtunnel. Etablering av et universelt tilgjengelig **kollektivtorg** med gangforbindelse mot gang-og sykkelvei og overgangsfelt i gateplan.

Sentral **trappeadkomst** mellom ny hovedinngang og gang-og sykkelvei og buss.

Vegetasjonsareal/gressplen tilplantes men arealstørrelse beholdes i hovedtrekk lik dagens.

Møteplasser på eksisterende harde flater langs kantinefasade

Sikt mot Sunnmørsalpene.

Trappeamfi med rampe:

Terrengoppfylling ved eksisterende undergang/gangtunnel Etablering av et universelt tilgjengelig **kollektivtorg** med gangforbindelse mot gang-og sykkelvei og overgangsfelt i gateplan.

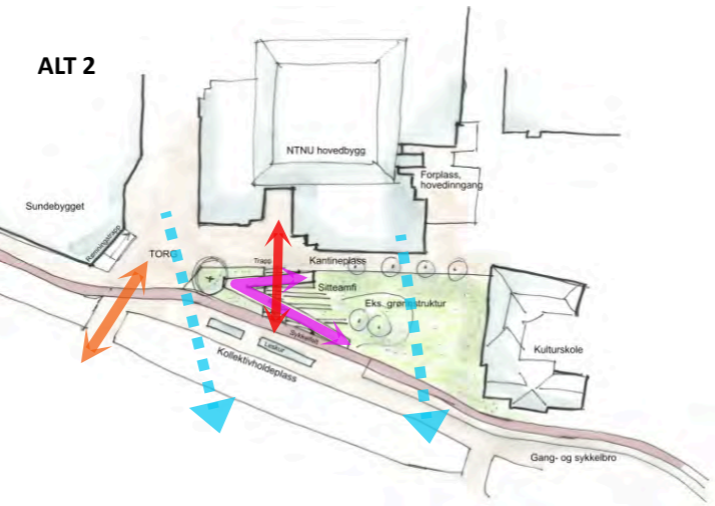
Sentral universell **trapp og rampe-adkomst** mellom ny hovedinngang og gang-og sykkelvei og buss med tilhørende sitteamfi i gressarealer

Vegetasjonsareal/gressplen tilplantes men arealstørrelse beholdes i hovedtrekk lik dagens.

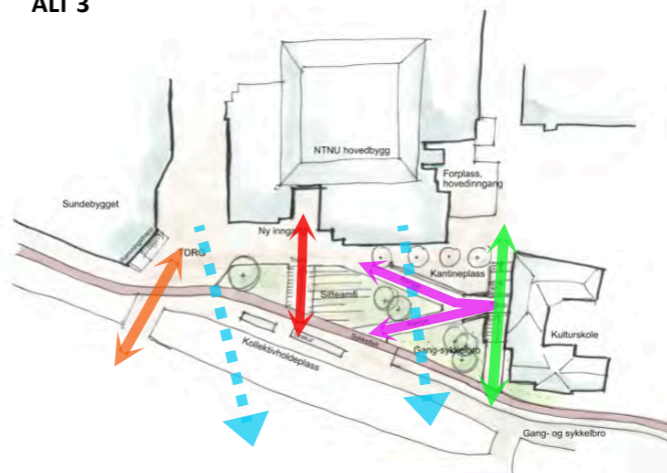
Møteplasser på eksisterende harde flater langs kantinefasade

Sikt mot Sunnmørsalpene.

ALT 2

ALT 3

Trappeamfi og separat rampe:

Terrengoppfylling ved eksisterende undergang/gangtunnel. Etablering av et universelt tilgjengelig **kollektivtorg** med gangforbindelse mot gang-og sykkelvei og overgangsfelt i gateplan.

Sentral **trappeadkomst** mellom ny hovedinngang og gang-og sykkelvei og buss med tilhørende sitteamfi i gressarealer

Y-formet universell rampe gjennom vegetasjonskråning mot hovedadkomst som også kobler seg på gangforbindelse til bro over Borgundvegen.

Vegetasjonsareal/gressplen tilplantes men avskjæres og forminskes av rampe.

Møteplasser på eksisterende harde flater langs kantinefasade

Sikt mot Sunnmørsalpene.

Trappeamfi og terrassert kantineplass:

Terrengoppfylling ved eksisterende undergang/gangtunnel. Etablering av et universelt tilgjengelig **kollektivtorg** med gangforbindelse mot gs-vei og overgangsfelt i gateplan.

Sentral **trappeadkomst** mellom ny hovedinngang og gang-og sykkelvei og buss med tilhørende sitteamfi i gressarealer

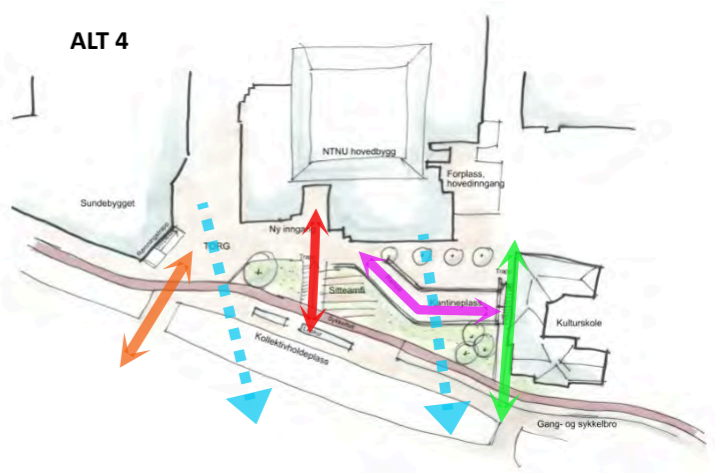
Universell rampe gjennom vegetasjonskråning som kobler seg på gangforbindelse til bro over Borgundvegen.

Vegetasjonsareal/gressplen tilplantes men forminskes av rampe.

Møteplasser på eksisterende harde flater langs kantinefasade

Sikt mot Sunnmørsalpene.

ALT 4

Tegnforklaring grepsdiagram:

- Trappeadkomst hovedinngang
- Universell forbindelse kollektivtorg
- Mulig forbindelse gangbro
- Universell rampe
- Sikt mot Sunnmørsalpene

Alle alternativene etablerer et torg på arealer som i dag er nedsenket mot undergang under Borgundvegen. Utsikt mot Sunnmørsalpene er også hensyntatt i alle alternativer. Akse mot hovedadkomst er også et viktig grep for alle alternativer i tillegg til at gressplenen vil kunne utvikles mer artsrik, kanskje med noe forbehold i alt 4. Vurderingen nedenfor fokuserer på helheten og på adkomst/gangforbindelser og på møteplasser.

ALT 1:

- + Enkel løsning som oppfyller de viktigste funksjonene.
- Uteoppholdsarealer og møteplasser er lite utviklet

ALT 2:

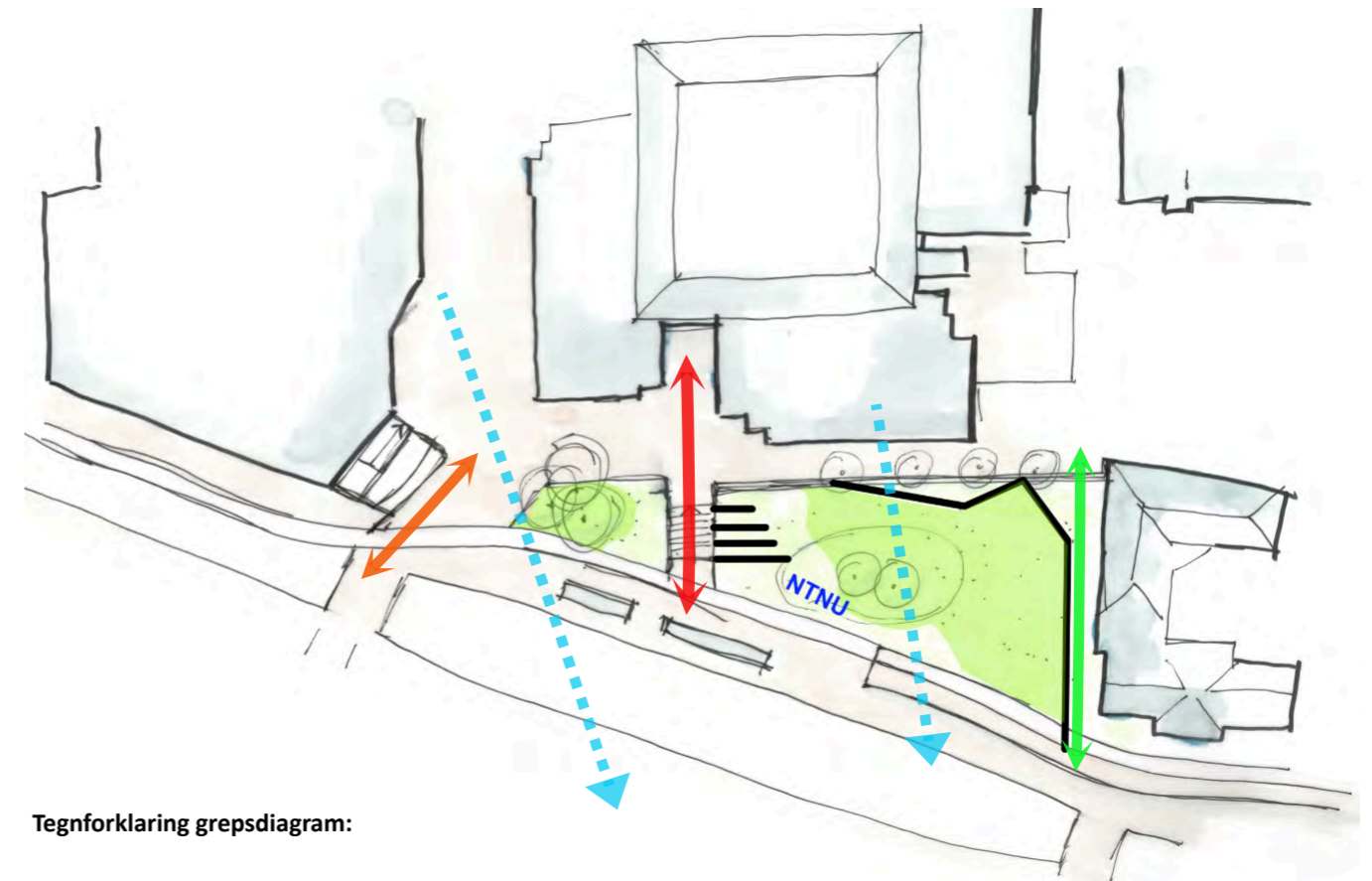
- + Trappeadkomst mot hovedinngang er aktivisert med amfi som gir mulighet for opphold og et sted med utsikt og kontaktflate med byen i sør.
- + Rampe tilrettelegger for flere å benytte en direkte adkomst til hovedinngang og til møteplass i amfi.
- Støy fra trafikk i Borgundvegen reduserer kvaliteten på trappeamfi som oppholdssone.
- Uteoppholdsplasser oppe ved kantine er lite utviklet.

ALT 3:

- + Trappeadkomst mot hovedinngang er aktivisert med amfi som gir mulighet for opphold og et sted med utsikt og kontaktflate med byen i sør.
- + Alternativ universell rampe i øst gir fleksibilitet mtp. adkomst og gangforbindelser.
- + Direkte adkomst til/fra planlagt gangbro i Borgundvegen i øst.
- + Mulighet for flere uteoppholdsplasser ved kantine
- Støy fra trafikk i Borgundvegen reduserer kvaliteten på trappeamfi som oppholdssone.
- Plenen blir oppstykket og gir mindre muligheter for sammenhengende grøntstruktur og arts mangfold.
- Separat rampe utløser fordyrende støttemurer/kanter

ALT 4:

- + Trappeadkomst mot hovedinngang er aktivisert med amfi som gir mulighet for opphold og et sted med utsikt og kontaktflate med byen i sør.
- + Alternativ universell rampe i øst gir fleksibilitet mtp. adkomst og gangforbindelser.
- + Direkte adkomst til/fra planlagt gangbro i Borgundvegen
- + Mulighet for flere uteoppholdsplasser ved kantine
- Støy fra trafikk i Borgundvegen reduserer kvaliteten på trappeamfi som oppholdssone.
- Plenen blir oppstykket og gir mindre muligheter for sammenhengende grøntstruktur og arts mangfold.
- Rampe/terrassering utløser fordyrende støttemurer/kanter

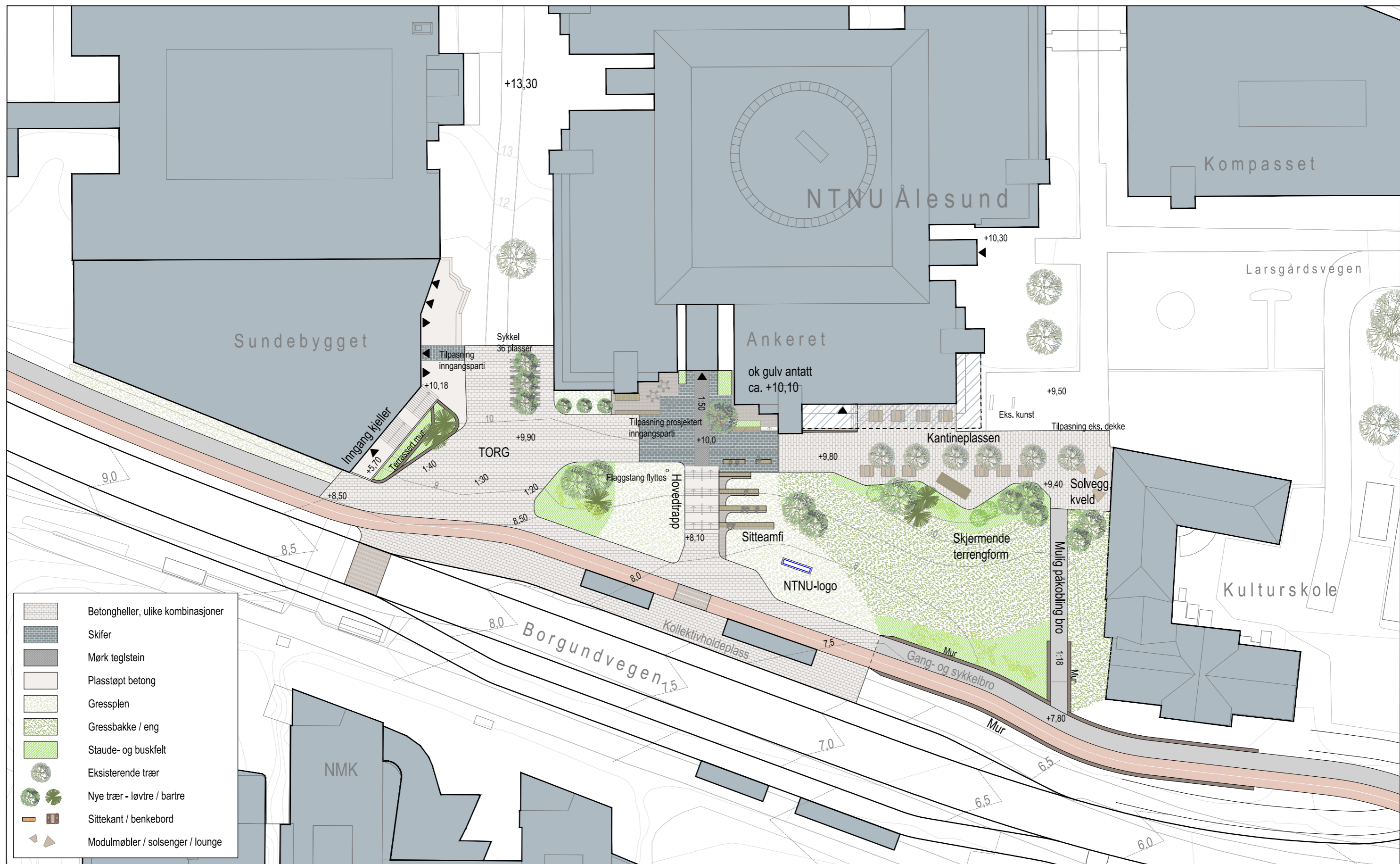

Tegnforklaring grepsdiagram:

- Trappeadkomst hovedinngang
- Universell forbindelse kollektivtorg
- Mulig forbindelse gangbro
- Universell rampe
- Sikt mot Sunnmørsalpene

Trappeamfi med utvidet kantineplass og påkobling gangbro

På bakgrunn av vurderingene av de ulike alternative grepene er det i dette mulighetsstudiet trukket ut det beste av de fire alternativene. Med utgangspunkt i minimumsalternativet, er grepet supplert med løsninger fra de andre som ivaretar møteplasser skjermet for trafikkstøy og som gir fleksible gangforbindelser og som gir mulighetsrom for en frodig grøntstruktur som spiller på lag med møteplasser og utsikt.

Beskrivelse av løsningsforslag

Landskapsplan

Planen viser valgt hovedgrep tegnet ut med forslag til terrengforming, vegetasjon, dekker og møblering. Momenter som er tatt med fra referanser og analyser er listet opp under:

- Det er lagt stor vekt på å styrke campusfølelsen, med bl.a. store grønne flater- ikke kun et hardt, urbant torg. Flersjiktet vegetasjon håndterer overvann og gir biodiversitet.
- Torget er tilpasset forventet bruk, med økt sykkel- og kollektivandel, i form av gode kommunikasjonslinjer og sykkelparkering nær ny inngang til Ankeret og Sundebygget. Da sykkelparkeringss plassene ved dagens hovedinngang er lite brukt, ser man behov for å spre sykkelparkeringen. Stativer på nytt torg er derfor tenkt at flyttes fra eksisterende sykkelparkering.
- Det er lagt inn en raus hovedtrapp med sitteamfi som blir NTNUs ansikt utad mot Borgundvegen. NTNU-logoen er også flyttet hit, og vil være et yndet foto-motiv med Ankeret i bakgrunnen. Påkobling av gangvei fra gang-og sykkelbroen langs Kulturhuset er lagt inn som en mulighet.
- Herlighetssonen ved eksisterende kantine er oppgradert med nye dekker og møblering, samt en variert vegetasjons-skjerm som også rammer inn utsikten mot Sunnmørsalpene. En sone med ettermiddagssol er møblert med lounge-møbler langs Kulturhusets vestre vegg.
- Materialer som er benyttet er veksling mellom plasstøpt betong, betongstein og naturstein/skifer, som spiller på den materialpaletten som finnes i området fra før. Hovedtrappen med sitteamfi er tenkt utført i plasstøpt betong, tilsvarende inngangsparti og trapp ved Sundebygget. Ny inngang markeres med et skiferdekke, og også en løper i mørk marktegl-som prosjektert i opprinnelig plan for nytt inngangsparti.

Perspektiv av ny hovedtrapp fra bussholdeplass i Borgundvegen mot nytt inngangsparti NTNU.
Illustrasjon LINK Arkitektur

Perspektiv av «herlighetssonen» ved kantine til NTNU, sett fra Kulturskolen mot Ankeret.
Illustrasjon LINK Arkitektur

Perspektiv av torget sett fra Borgundvegen mot nytt inngangsparti NTNU.
Illustrasjon LINK Arkitektur

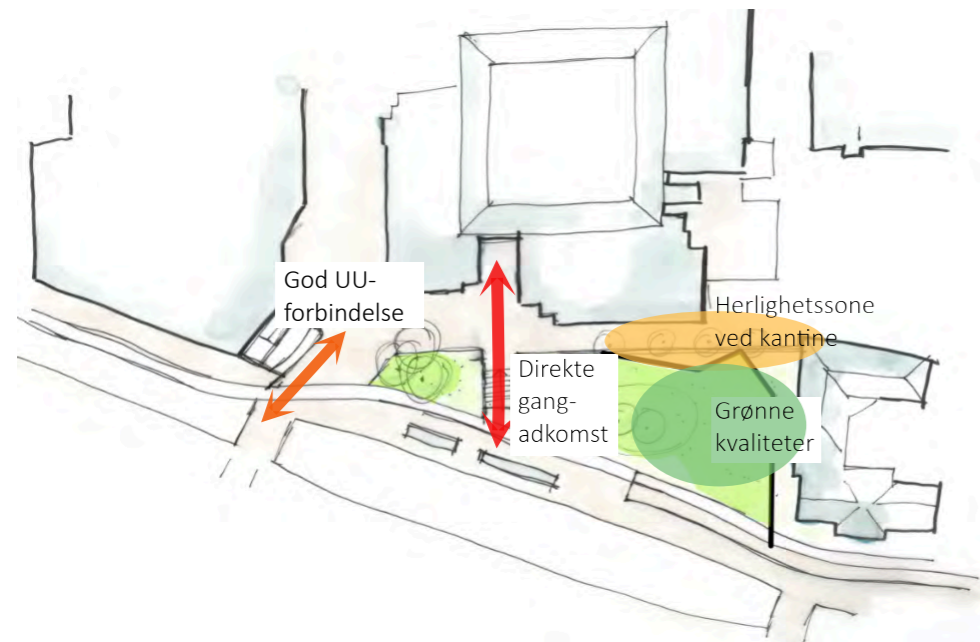
Viktige funn og anbefalinger

Gjennom de registreringer, analyser og diskusjoner som er gjort i denne mulighetsstudien, er det noen funn som utpeker seg som spesielt viktige i arbeidet med å planlegge et funksjonelt torg som også er godt å oppholde seg i og bevege seg gjennom.

Ut ifra dette går det an å lage en rangering av hva som er de viktigste momentene å få med seg fra planforslaget, og da særlig om man kommer i en situasjon hvor man må prioritere hva man har mulighet til å opparbeide i nær framtid.

Følgende punkter anbefaler vi at vektlegges og prioriteres:

- Møblering utenfor kantinen, slik at området blir aktivisert.
- Å etablere vegetasjon i flere sjikt, og særlig flere trær. De grønne kvalitetene vil løfte helheten og øke «herlighetsfaktoren», i tillegg til å gi skjerming og øke det biologiske mangfoldet på Campus Ålesund.
- Sikre en direkte forbindelse fra framtidig bussholdeplass til ny inngang, hvis ikke vil det dannes et tråkk i denne traseén - det ble på befaringen påpekt at «Sunnmøringer går korteste vei».
- Sikre en god universell gangforbindelse fra nytt krysningspunkt i plan over Borgundvegen inn på campusområdet, selv om denne ikke skulle få utforming som et torgareal.

Diagrammet viser de viktigste kvalitetene som belyses i mulighetsstudien, og som bør bestrebes å oppfylle ved behov for å prioritere omfang av tiltaket.

- Vedlegg 1 NTNU Ålesund_Planforslag mulighetsstudie.pdf
- Vedlegg 2 Amfitrapp_LINK Arkitektur.png
- Vedlegg 3 Kantineplassen_LINK Arkitektur.png
- Vedlegg 4 Torget_LINK Arkitektur.png